

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

22 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Victor Boico, Nadejda Toma, Anatolie Țurcan, Elena Cobzac,

a judecat, în ședință publică, cererea de revizuire declarată de către Procurorul General Eduard Harunjen, prin care se solicită desființarea deciziilor Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 14 septembrie 2011, din 11 octombrie 2012 și din 06 noiembrie 2012 și a încheierii judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 31 martie 2011 privind admiterea plângerii avocatului Chicu Oleg în numele lui Sîrbu Vladislav și declararea nulă a ordonanței Prim-adjunct al Procurorului General Pântea Andrei, emisă în cadrul dosarului penal nr. 2009180287, prin care s-a dispus anularea ordonanței procurorului în Procuratura r-lui Anenii Noi Babilev Valerian din 30.12.2010 de scoatere a lui Sîrbu Vladislav de sub urmărire penală și ordonanța din 10.03.2011 de punere sub învinuire a lui Sîrbu Vladislav de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (1), art. 287 alin. (3) Cod penal.

Termenul de examinare a cererii de revizuire:

07.08.2018 - 22.11.2018

Procedura de citare legal îndeplinită.

S-a prezentat:

Procurorul Crîjanovschi Sergiu, care a solicitat admiterea cererii de revizuire, cu dispunerea rejudecării cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a plângerii depuse de avocatul Chicu Oleg, în numele lui Sîrbu Vladislav.

Partea vătămată Mereuță Mihail - care a solicitat admiterea cererii de revizuire în sensul declarat.

Avocatul Parpalac Aurelia, în numele părții vătămate Mereuță Mihail, care a solicitat admiterea cererii de revizuire în sensul declarat.

Avocatul Chicu Oleg, în numele lui Sîrbu Vladislav, care a solicitat respingerea cererii de revizuire, ca fiind neîntemeiată.

Asupra cererii de revizuire, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. La data de 12 martie 2011, avocatul Chicu Oleg în numele lui Sîrbu Vladislav a înaintat plângere, în procedura prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală, la Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău, prin care a solicitat anularea ordonanței Prim

adjunctului Procurorului General, Pântea Andrei, din 18 februarie 2011 și ordonanței de punere sub învinuire a lui Sîrbu Vladislav, emisă la data de 10 martie 2011 de către procurorul în Procuratura Anenii Noi, Babilev Valerian, cu menținerea ordonanței Procuraturii Anenii Noi din 30 decembrie 2010.

În motivarea plângerii înaintate a invocat că:

- în privința lui Sîrbu Vladislav de către SUP al CPR Căușeni a fost intentată cauza penală în baza art. 287 alin. (3) Cod penal - pe faptul acțiunilor huliganice comise de către ultimul și art. 151 alin. (1) Cod penal – pe faptul cauzării leziunilor corporale grave lui Mereuță Mihail;

- prin ordonanța din 12.08.2009 emisă de Procuratura Căușeni, Sîrbu Vladislav a fost recunoscut în calitate de bănuț în comiterea infracțiunilor menționate mai sus;

- la data de 29.12.2009 de către Procuratura Căușeni a fost emisă ordonanță de punere sub învinuire a lui Sîrbu Vladislav, care a fost emisă cu încălcarea termenului prevăzut de art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală, adică la un termen de 4 luni 17 zile din momentul înaintării bănuțelii;

- ulterior, Procuratura Anenii Noi la data de 30.12.2010, ținând cont de prevederile art. 251 Cod de procedură penală a emis ordonanță prin care Sîrbu Vladislav a fost scos de sub urmărire penală, în legătură cu încetarea de drept a calității sale procesuale de bănuț și din motivul imposibilității menținerii sale în calitate de învinuit;

- însă, prin ordonanța emisă la data de 18.02.2011 de către Prim-adjunctul Procurorului General, Pântea A., a fost anulată ordonanța emisă la data de 30.12.2010 de către procuratura Anenii Noi, prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Sîrbu Vladislav, fiind dispus reînceperea urmăririi penale în privința ultimului;

- ordonanța emisă la data de 18.02.2011 de către Prim-adjunctul Procurorului General, Pântea A., este una ilegală, care nu are temei și suport juridic, fiind emisă cu încălcări vădite ale prevederilor Codului de procedură penală, iar argumentele puse la baza acestei ordonanțe nu au nici o legătură cu încălcarea termenului procedural de menținere într-o calitate procesuală, respectiv persoanele audiate nu au declarat circumstanțe noi.

2. Prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 31 martie 2011 a fost admisă integral plângerea sus indicată, ca fiind întemeiată, cu declararea nulă a ordonanței emise la data de 18.02.2011 de către Prim-adjunctul Procurorului General, Pântea A., în cadrul dosarului penal nr. 2009180287, prin care s-a dispus anularea ordonanței procurorului în Procuratura r-lui Anenii Noi, Babilev V., din 30.12.2010 de scoatere a lui Sîrbu Vladislav de sub urmărire penală și ordonanța din 10.03.2011 de punere sub învinuire a lui Sîrbu Vladislav de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 151 alin. (1) și art. 287 alin. (3) Cod penal, emisă de procurorul în Procuratura r-lui Anenii Noi, Babilev V., cu obligarea procurorului să lichideze încălcările depistate și care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei.

În motivarea încheierii instanța de judecată a stabilit cu certitudine că, bănuitului Sîrbu Vladislav nu i-a fost prelungit termenul de menținere în calitate de bănuیت de către Procurorul General și adjuncții acestuia, iar ordonanța de punere sub învinuire a fost emisă după expirarea termenului de 4 luni 17 zile.

Totodată, judecătorul de instrucție a menționat că în ordonanța Prim-adjunctului Procurorului General din 18.02.2011, prin care a fost reluată urmărirea penală nu a fost constatată existența vreunui temei prevăzut de art. 287 Cod de procedură penală, ce ar fi permis reluarea urmării penale pe acest caz.

Astfel, instanța de judecată a constatat că, ordonanța atacată contravine prevederilor art. 22 alin. (2) Cod de procedură penală, art. 7 alin. (2) Cod penal și art. 4 Protocolul 7 al CEDO, privind dreptul de a nu fi urmărit de către organul de urmărire penală de mai multe ori.

De asemenea, instanța de judecată a reținut că, au fost încălcate și prevederile art. 20 Cod de procedură penală, adică efectuarea urmării penale în termen rezonabil, cu atât mai mult că respectarea termenului nominalizat urmează a fi asigurat de către procuror.

În astfel de împrejurări, instanța de judecată a conchis că, au fost încălcate prevederile art. 19 Cod de procedură penală, art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 6 CEDO, care prevăd desfășurarea procesului penal în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, în special accesul liber la justiție.

Referitor la cerința apărătorului privind declararea nulă a ordonanței din 10.03.2011 de punere sub învinuire a lui Sîrbu Vladislav, instanța de judecată, de asemenea a considerat-o ca întemeiată, pe motiv că odată ce s-a constatat în ședința judiciară că reluarea urmării penale contravine prevederilor art. 22 Cod de procedură penală lezând drepturile și libertățile lui Sîrbu Vladislav, prin emiterea de către Prim-adjunctul Procurorului General a ordonanței din 18.02.2011, menținerea calității de învinuit a lui Sîrbu Vladislav, este inadmisibilă și urmează să înceteze de drept.

Prin urmare, la punerea sub învinuire a lui Sîrbu Vladislav la data de 10.03.2011, de către procuror au fost neglijate prevederile legale, iar contrar dispozițiilor art. 22 și 287 Cod de procedură penală s-a admis punerea unei și aceleiași persoane sub învinuire pentru aceeași faptă.

3. Împotriva încheierii menționate, la data de 14.04.2011, partea vătămată Mereuță Mihail și avocatul său Batîr Valeriu, au contestat-o cu recurs în anulare, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri privind reluarea urmării penale pe cauza dată, invocând că în cadrul urmării penale au fost acumulate destule probe și dovezi ce confirmă vinovăția lui Sîrbu Vladislav, în comiterea infracțiunilor imputate și cauza penală necesită a fi trimisă în instanța de judecată pentru a fi examinată. Respectiv, învinuitul Sîrbu Vladislav urmează a fi pedepsit pentru cele săvârșite conform legii penale. Totodată, ca unul din motivele de bază a declarării recursului în anulare a fost menționat că partea vătămată Mereuță

Mihail, nu a participat la examinarea plângerii lui Sîrbu Vladislav, deoarece nu a fost citat în ședința de judecată, fiindu-i îngrădit astfel accesul la justiție, adică din cauze independente de voința sa a fost în imposibilitate de a participa la examinarea plângerii formulate de partea adversă, care prin încheierea contestată și emisă de judecătorul de instrucție a fost eliberat de răspundere penală, pentru comiterea infracțiunilor față de Mereuță Mihail și prejudiciile aduse acestuia.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 14 septembrie 2011 a fost decis inadmisibilitatea recursului în anulare declarat, ca fiind vădit neîntemeiat.

În motivarea hotărârii adoptate, instanța de recurs în anulare a notat că, potrivit art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală, plângerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală se examinează de către judecătorul de instrucție cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plângerea.

Astfel, legea națională nu a prevăzut antrenarea tuturor părților și a altor persoane la procesul penal în procedura examinării plângerii unei părți concrete asupra actului procedural emis de organul de urmărire penală.

Potrivit cadrului legal existent, judecătorul de instrucție era obligat să examineze plângerea respectivă în toate cazurile cu participarea procurorului, iar persoana care a sesizat instanța și care a invocat încălcări ale drepturilor sale este citată, dar neprezentarea acesteia nu împiedică examinarea plângerii. Celelalte părți participante la procesul penal nu sunt citate, deoarece sesizarea depusă judecătorului de instrucție se referă doar la un drept, pretins a fi încălcat la faza de urmărire penală, ce îl vizează doar pe petiționar.

Totodată, instanța de recurs în anulare a relevat că, concluzia primei instanțe referitor la ilegalitatea ordonanței contestate, coroborează concludent cu faptul că împrejurările invocate în această ordonanță sunt absolut lipsite de vre-o motivare sub aspectul dacă acestea pot fi apreciate ca fapte noi ori recent descoperite, fiind de natură să afecteze ordonanța precedentă, adică cea din 30 decembrie 2010, privind scoaterea lui Sîrbu Vladislav de sub urmărirea penală.

Prin urmare, în ordonanța procurorului contestată lipsește cu desăvârșire specificarea esenței circumstanțelor noi relatate de către martorii Mereuță V., Mereuță L., părțile vătămate Mereuță M., Mereuță P., în cadrul audierilor suplimentare, cât și a celor declarate de martorul Mereuță A., precum și concluzia argumentată a organului de urmărire penală că aceste circumstanțe ar fi de o asemenea natură, încât au afectat ordonanța irevocabilă precedentă.

În cele din urmă a fost statuat că, procurorul și-a fondat opțiunile menționate, doar în baza unei presupuneri absolut nemotivate, adică neîntemeiat a redeschis procesul penal în privința lui Sîrbu Vladislav.

5. La data de 14 iulie 2011, Prim adjunctul Procurorului General, Pântea A., a atacat cu recurs în anulare încheierea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 31.03.2011, solicitând casarea acesteia, ca fiind adoptată cu admiterea erorilor de drept și fiind afectată de un viciu fundamental, cu constatarea legalității ordonanței

Procuraturii Generale din 18.02.2011, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă plângerea avocatului Chicu Oleg în numele lui Sîrbu Vladislav, ca nefondată.

În motivarea recursului în anulare a fost invocat că:

- judecătorul de instrucție eronat a motivat anularea ordonanței contestate, deoarece în rezultatul investigațiilor efectuate de către organul de urmărire penală au fost acumulate probe suplimentare, adică fiind audiați martorii Mereuță V., Mereuță L., părțile vătămate Mereuță M., Mereuță P., care au susținut integral cele declarate anterior, totodată relatând circumstanțe noi în care s-au comis infracțiunile, indicând și la prezența altei persoane la incident, care fiind audiată a comunicat fapte noi, ce anterior nu erau descoperite. Astfel, la 05.02.2011 a fost audiat martorul Mereuță A., care a făcut declarații despre circumstanțele comiterii la data de 29.07.2009 de către Sîrbu Vladislav, a faptelor infracționale;

- în asemenea împrejurări, corect s-a dispus anularea ordonanței procurorului în Procuratura Anenii Noi, Vabilev V., din 30.12.2010 de scoatere de sub urmărire penală a lui Sîrbu Vladislav, prin aplicarea art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, respectiv anulată din motivul apariției faptelor noi, recent descoperite;

- punerea sub învinuire nu poate fi considerată ca o acțiune de urmărire penală care a lezat drepturile și interesele legitime ale lui Sîrbu Vladislav;

- instanța de judecată primind spre examinare plângerea avocatului Chicu Oleg, în numele lui Sîrbu Vladislav, a încălcat grav prevederile art. 299¹ și 313 Cod de procedură penală, care prevede modul și procedura examinării plângerilor împotriva acțiunilor de urmărire penală efectuate de către procuror. Astfel, ordonanța Prim-adjunctului Procurorului General din 18.02.2011 urma să fie supusă controlului ierarhic, adică Procurorul General, ulterior în caz de respingere a contestației, ordonanțele emise urmau a fi supuse controlului judiciar;

- prin încheierea judecătorului de instrucție din 31.03.2011 s-a atentat la drepturile părții vătămate, garantate de art. 60 din Codul de procedură penală, punând în imposibilitate ca aceasta să prezinte probele sale pe marginea plângerii depuse, îngrădindu-i în așa mod accesul la justiție.

6. Totodată, la data de 17 februarie 2012, partea vătămată Mereuță Mihail și avocatul său Batîr V., au declarat repetat recurs în anulare împotriva hotărârilor judecătorești adoptate la caz, solicitând casarea acestora, ca nefondate cu dispunerea rejudecării cauzei la Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău, în alt complet de judecată, invocând argumente similare cu cele invocate în recursul în anulare declarat de către aceștia la 14.04.2011.

7. Prin încheierea Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 12 iunie 2012 a fost dispusă amânarea judecării recursului în anulare împotriva încheierii Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 31 martie 2011, declarat de către Prim-adjunct al Procurorului General, Pântea A., în privința lui Sîrbu Vladislav, până la examinarea de către Plenul Curții Supreme de Justiție a recursului în anulare declarat de către partea vătămată Mereuță Mihail și avocatul său Batîr V., împotriva deciziei Colegiului

penal al Curții Supreme de Justiție din 14 septembrie 2011.

8. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 11 octombrie 2012 a fost decis inadmisibilitatea recursului în anulare declarat împotriva încheierii judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 31 martiei 2011 și a deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 14 septembrie 2011, declarat de către partea vătămată Mereuță Mihail și avocatul său Batîr V., ca fiind declarat repetat.

În motivarea hotărârii adoptate instanța a menționat că, recurenții au invocat aceleași motive și aceleași cerințe pe care le-au menționat și în primul recurs în anulare, ce au fost verificate minuțios de instanța de recurs în anulare în primul set de proceduri. Careva noi motive relevante în susținerea argumentelor invocate, recurenții nu au prezentat.

9. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 06 noiembrie 2012 a fost decis inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de Prim-adjunctul Procurorului General, Pântea A., împotriva încheierii judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 31 martie 2011.

În motivarea hotărârii adoptate instanța a menționat că, dispoziția art. 452 alin. (3) Cod de procedură penală în redacția Legii nr. 82 din 07.05.2010, în vigoare de la 04.06.2010, prevedea că persoanele menționate în art. 313 alin. (1) Cod de procedură penală, precum și Procurorul general și adjuncții acestuia pot declara recurs în anulare împotriva încheierii irevocabile a judecătorului de instrucție cu privire la pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale în cazurile prevăzute în art. 453 Cod de procedură penală.

Însă, prin Legea nr. 66/05.04.2012, în vigoare de la 27 iulie 2012, alin. (3) al art. 452 Cod de procedură penală a fost abrogat, respectiv legea nu stabilește efect ultraactiv.

10. La data de 19 iunie 2018, Procurorul General, Harunjen Eduard, a depus cerere de revizuire în conformitate cu prevederile art. 464¹ Cod de procedură penală, prin care solicită desființarea încheierii judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 31 martie 2011 și a deciziilor Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 14 septembrie 2011, din 11 octombrie 2012 și din 06 noiembrie 2012 în cauza penală nr. 2009180287, sub aspectul încălcării dreptului prevăzut de art. 3 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă plângerea avocatului Chicu Oleg în interesele lui Sîrbu Vladislav, ca fiind nefondată, cu obligarea procurorului să continue investigațiile în cauza dată.

În motivarea cererii de revizuire se invocă:

- la data de 15 mai 2018 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat hotărârea în cauza Mereuță c. Republicii Moldova (cererea nr. 64401/11), în care a notat că, deși principalul suspect a fost identificat și își recunoscuse vina, ancheta nu a condus la pedepsirea persoanei responsabile, deoarece nu au fost respectate

termenele prevăzute de legislația procesual-penală. Astfel, Curtea a statuat că, ancheta penală cu referire la plângerile lui Mereuță Mihail, în legătură cu leziunile provocate de către o persoană nu a fost eficientă și în consecință a avut loc încălcarea art. 3 din Convenție sub aspect procedural;

- în conformitate cu prevederile art. 46 din Convenția Europeană este stabilită obligația statelor-părți să se conformeze hotărârilor Curții;

- esența încălcărilor enunțate de către Curtea Europeană conduce la concluzia că și judecătorul de instrucție, pronunțându-se asupra plângerii avocatului, Chicu Oleg în interesele lui Sîrbu Vladislav, nu a efectuat o verificare minuțioasă, completă și obiectivă a circumstanțelor prezentei cauze;

- prin neexaminarea multilaterală a circumstanțelor expuse în plângerea avocatului Chicu Oleg, instanța de judecată a admis un viciu fundamental, care a afectat grav drepturile reclamantului Mereuță Mihail;

- încălcarea dreptului lui Mereuță Mihail, la un recurs efectiv, dedusă din aspectul procedural al art. 3 din Convenția Europeană (care presupune pe lângă plata compensațiilor, atunci când este cazul și efectuarea unei investigații detaliate și efective) continuie să se producă și în prezent, ceea ce constituie o încălcare gravă a Convenției și aceasta nu poate fi remediată decât prin revizuirea încheierii judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 31.03.2011;

- existența încheierii judecătorești determină imposibilitatea ca victima să beneficieze de o investigație efectivă, fiindu-i îngrădit accesul la justiție, prevăzut de art. 20 alin. (1) al Constituției și art. 19 al Codului de procedură penală, precum și garanțiile fundamentale, fixate în art. 7 Cod de procedură penală, cum ar fi legalitatea procesului penal – încălcări care constituie erori de drept și vicii fundamentale, ce nu pot fi corectate decât prin anularea hotărârii contestate;

- încheierea judecătorului de instrucție din 31 martie 2011, adoptată în prezenta speță, cade sub categoria hotărârilor irevocabile care pot fi supuse revizuirii în condițiile prevăzute de art. 464¹ alin. (1) Cod de procedură penală.

11. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹⁾ Cod de procedură penală, asupra cererii de revizuire, au depus referință:

11.1 Partea vătămată Mereuță Mihail și avocatul său Parpalac Aurelia, care au susținut integral și au solicitat admiterea cererii de revizuire declartă în temeiul art. 464¹ Cod de procedură penală, invocând că urmează a fi repus dreptul părții vătămate, care a rămas invalid pe viață, prin prisma constatărilor CEDO din hotărârea pronunțată la data de 15.05.2018, impunându-se redeschiderea procedurilor la nivel național manifestate prin revizuirea încheierii adoptate de către judecătorul de instrucție, deoarece a fost afectată de un viciu fundamental, manifestat prin limitarea dreptului victimei, garantat de art. 3 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, și anume de dreptul de a beneficia de o investigație efectivă a alegațiilor sale cu privire la aplicarea relor tratamente.

11.2 Avocatul Chicu Oleg, în numele lui Sîrbu Vladislav, care a solicitat respingerea cererii de revizuire depuse ca neîntemeiată, deoarece reieșind din norma

art. 464¹ alin. (1) Cod de procedură penală nu este întrunită condiția – *ca consecințele grave să poată fi remediate doar prin revizuirea hotărârii pronunțate*. Astfel, *de facto*, statul Republica Moldova a fost condamnat de către Curtea Europeană pentru că, organul de urmărire penală nu a executat o obligație pozitivă în termen și anume, cea de a înainta învinuirea lui Sîrbu Vladislav în decurs de 3 luni de la recunoașterea acestuia în calitate de bănuț. Deși, cazul era relativ simplu și anume, suspectul principal deja a fost identificat și acesta a recunoscut comiterea faptei, urmărirea penală a durat 1 an și 8 luni, încheindu-se în cele din urmă fără ca făptuitorul să fie pedepsit din cauza organului de urmărire penală, care nu a respectat termenele prevăzute de Codul de procedură penală pentru înaintarea învinuirii. Respectiv, atât judecătorul de instrucție, cât și Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție care a examinat contestațiile înaintate anterior, nu au atribuția de a recunoaște persoana în calitate de învinuit. Această atribuție ține exclusiv de activitatea procurorului și se exercită exclusiv în termenul prevăzut de lege, iar neexercitarea acesteia strict în termen de către persoana abilitată are ca efect pierderea calității de bănuț și scoaterea persoanei de sub urmărirea penală. Din hotărârea adoptată de către CEDO nu rezultă că încălcarea constatată a fost comisă la faza de judecare a cauzei (în speță la faza de examinare a plângerii avocatului Chicu Oleg), dar încălcarea respectivă a fost admisă nemijloc de către procurorul care a instrumentat cauza penală.

12. Judecînd cererea de revizuire în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit conchide că aceasta urmează a fi admisă din următoarele considerente:

Potrivit art. 464¹ alin. (1) Cod de procedură penală, hotărîrile irevocabile pronunțate în cauzele în care Curtea a constatat o încălcare a drepturilor sau a libertăților fundamentale ale omului ori a dispus scoaterea cauzei de pe rol ca urmare a soluționării amiabile a litigiului dintre stat și reclamanți pot fi supuse revizuirii dacă cel puțin una dintre consecințele grave ale încălcării Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a protocoalelor adiționale la aceasta continuă să se producă și nu poate fi remediată decît prin revizuirea hotărîrii pronunțate.

Conform alin. (2) lit.c), alin. (4) art. 464¹ alin. (1) Cod de procedură penală, procurorul poate cere revizuirea, aceasta urmînd să fie depusă în termen de un an de la data la care hotărîrea Curții Europene a Drepturilor Omului a devenit definitivă.

Avînd în vedere cele menționate, Colegiul constată că prezenta cerere de revizuire este formulată de procuror, existînd o hotărîre a Curții Europene prin care aceasta a constatat o încălcare a unui drept al unei persoane.

În conformitate cu art. 464¹ alin. (11) pct. 2) Cod de procedură penală, dacă se constată că cererea de revizuire este întemeiată, instanța desființează hotărîrea atacată sub aspectul dreptului încălcat și dispune, în cazul în care este necesară administrarea de probe, rejudecarea în ordine de revizuire la instanța de judecată în fața căreia s-a produs încălcarea dreptului.

Prin prisma dispozițiilor legale menționate, Colegiul penal lărgit consideră în cazul dat de revizuire prezente condițiile ce presupun :

- faptul existenței unei hotărâri definitive a Curții, prin care s-a constatat o încălcare a drepturilor sau a libertăților fundamentale ale persoanei;

- faptul că, consecințele grave ale încălcării Convenției, continue să se producă și să nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate.

Astfel, prin hotărârea din 15 mai 2018 în cauza Mereuța contra Republicii Moldova, Curtea Europeană a constatat violarea art. 3 din Convenție sub aspect procedural, ce se manifestă prin faptul că investigația cu privire la afirmațiile reclamantului referitor la maltratare nu a fost suficientă sau îndeajuns de efectivă.

Reieșind din cererea înaintată Curții spre examinare, argumentele de bază ale reclamantului Mereuță Mihail au fost invocate prin prisma faptului lipsei eficienței investigației privind circumstanțele maltratării sale.

Analizând aceste argumente, Curtea a reiterat faptul că obligația Înalțelor Părți Contractante, în temeiul Articolului 1 din Convenție, de a garanta tuturor celor aflați în jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Convenție, coroborată cu Articolul 3, impune statelor să ia măsuri menite să asigure că persoanele în cadrul jurisdicției lor nu sunt supuse torturii sau tratamentelor, sau pedepselor inumane și degradante, inclusiv astfel de tratament administrat de persoane particulare (a se vedea *Pretty v. Regatul Unit*, nr. 2346/02, §§ 50 și 51, CtEDO 2002-III). Obligația pozitivă a statului de a oferi protecție împotriva tratamentului inuman sau degradant s-a dovedit a fi abordată într-un număr de cauze (a se vedea *A. v. Regatul Unit*, 23 septembrie 1998, § 22 *Rapoarte de hotărâri și decizii 1998-VI*; *Z. și alții v. Regatul Unit*[MC, nr. 29392/95, § 73, CtEDO 2001-V; și *M.C. v. Bulgaria*, nr. 39272/98, § 149, CtEDO 2003-XII).

Totodată, Curtea Europeană a menționat că obligația pozitivă în temeiul Articolului 3 cere statelor să stabilească un cadru legislativ, în special dispoziții penale eficiente, menite să prevină și să pedepsească săvârșirea infracțiunilor împotriva integrității personale provocate de persoane particulare. Acest cadru ar trebui să fie susținut de mecanisme de aplicare al legii astfel, încât, fiind conștiente de riscul iminent de maltratare a unei persoane identificate sau când a avut loc deja maltratarea, să ofere protecție victimelor și să îi pedepsească pe cei responsabili de încălcarea prevederilor respective (a se vedea *Mudric v. Moldova*, nr. 74839/10, § 47, 16 iulie 2013).

Cu privire la circumstanțele prezentei cauze Curtea a notat că, „reclamantul a suferit vătămări deosebit de grave ca urmare a atacului săvârșit de către S. Deși cazul a fost relativ simplu, și anume, că suspectul principal fusese deja identificat și mărturisise infracțiunea sa, urmărirea penală care a urmat a durat un an și opt luni. Mai mult decât atât, aceasta s-a încheiat fără ca agresorul să fie pedepsit pentru că organul de urmărire penală nu ar fi respectat termenele limită prevăzute de Codul de procedură penală pentru a-l pune sub învinuire. Curtea nu a acceptat argumentul Guvernului potrivit căruia autoritățile au făcut tot posibilul și că eliberarea agresorului a avut loc din cauza unei decizii neașteptate a Curții Constituționale, adoptată la un an și trei luni după atac. Prin urmare, Curtea a considerat că

ancheta privind relele tratamente aplicate reclamantului nu a fost adecvată sau suficient de efectivă. Astfel a avut loc o încălcare a Articolului 3 din Convenție sub aspect procedural.”

Revenind la cererea de revizuire supusă judecării, Colegiul reține că, interpretările Curții cuprinse în hotărârile sale, adoptate în privința Republicii Moldova, sînt obligatorii pentru instanțele judecătorești naționale.

Conform prevederilor alin. (8) art. 7 Cod de procedură penală, hotărârile definitive ale Curții sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală, procurori și instanța de judecată. Reieșind din sensul acestei norme, au caracter obligatoriu nu doar interpretările Curții cuprinse în hotărârile sale adoptate în privința Republicii Moldova, dar și cele adoptate în privința altor state.

Referitor la hotărârile Curții adoptate în privința unor state concrete, statele contractante singure decid cum să execute cel mai bine hotărârile Curții, în condițiile constatării unei încălcări a articolului din Convenție.

Cel mai eficient mod de a repune persoana căreia i-a fost recunoscută încălcarea în situația sa inițială (*restitutio in integrum*) pentru Republica Moldova ca stat contractant și în conformitate cu prevederile legale în vigoare, este aplicarea căii de atac extraordinare, și anume a procedurii de revizuire a cauzei la nivel național, prin care instanța își retractează propria hotărîre.

Cu referire la caz, de către Curte a fost constatat încălcarea art. 3 din Convenție din cauza lipsei unei anchete efective referitor la maltratarea din partea unei persoane particulare. În calitate de încălcare, Curtea a evidențiat existența violării articolului 3 anume sub aspect procedural, în prezenta speță, ne fiind acceptat argumentul Guvernului privind decizia neașteptată a Curții Constituționale

Reieșind din cele expuse, Colegiul consată că instanțele judecătorești naționale au examinat plîngerea avocatului Chicu Oleg în numele lui Sîrbu Vladislav referitor la anularea ordonanței Prim-adjunct al Procurorului General din 18.02.2011 și a ordonanței de punere sub învinuire a lui Sîrbu Vladislav, emisă la 10.03.2011 de procurorul Procuraturii r-lui Anenii Noi Babilev Valerian, în ordinea prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală, care la acel moment potrivit alin. (4) al aceleiași norme prevedea că, *„Plîngerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plîngerea. Neprezentarea persoanei care a depus plîngerea nu împiedică examinarea plîngerii. Procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele respective. În cadrul examinării plîngerii, procurorul și persoana care a depus plîngerea dau explicații.”*

Prin urmare, la momentul examinării plîngerii înaintate de avocatul Chicu Oleg în numele lui Sîrbu Vladislav menționate mai sus, dispoziția alin. (4) art. 313 Cod de procedură penală nu prevedea expres că, la examinarea plîngerii urma să participe și persoane ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plîngerii, din care motiv instanțele naționale nu au întreprins careva măsuri de a cita pentru participare la examinarea plîngerii date a astfel de persoane, adică a părții vătămate existente la caz. Acest fapt însă, precum se atestă, a dus la încălcarea dreptului potențialei victime

de a participa și a se expune referitor la contestarea unui act al organului de urmărire penală, ce ar împiedica în viitor continuarea anchetei eficiente.

De menționat este că, legislatorul ulterior a întreprins acțiuni pozitive și a intervenit cu modificări prin Legea nr. 122 din 02.06.2016, în vigoare la 05.08.2016, în art. 313 Cod de procedură penală, modificând cu o nouă redacție alin. (4) al articolului respectiv care prevede că, *„Plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii. Neprezentarea persoanei care a depus plângerea și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii nu împiedică examinarea acesteia. Procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele corespunzătoare. În cadrul examinării plângerii, procurorul și persoana care a depus plângerea, precum și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii dau explicații.”*.

La examinarea plângerii înaintate la data de 12 martie 2011 de avocatul Chicu Oleg în numele lui Sîrbu Vladislav, în procedura prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală, s-a admis viciu fundamental în cadrul procedurilor precedente ce au afectat hotărârile judecătorești naționale în prezenta speță, prin faptul că în urma admiterii acestei plângeri prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 31 martie 2011 și menținerea ei prin hotărârile instanței supreme a fost încălcat dreptul victimei, în cazul dat al lui Mereuță Mihail de a avea parte de o anchetă efectivă, în sensul art. 3 al Convenției, fapt constatat și prin hotărârea Curții Europene din 15 mai 2018.

Astfel, având în vedere hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 15 mai 2018, în cauza Mereuța v. Republica Moldova și deoarece hotărârile atacate sunt afectate de erori de drept în aspect procedural, erori care nu pot fi corectate de către instanța de revizuire, se impune soluția de admitere a cererii de revizuire, desființarea hotărârilor contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către judecătorul de instrucție al Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani în ordine de revizuire.

La rejudecarea cauzei în ordine de revizuire la instanța de judecată în fața căreia s-a produs încălcarea dreptului, aceasta urmează să examineze plângerea în strictă conformitate cu prevederile legale, ținând cont de circumstanțele expuse în hotărârea Curții Europene în cauza Mereuța v. Republica Moldova și să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

13. În conformitate cu art. 464¹ alin. (11) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal

DECIDE :

Se admite cererea de revizuire declarată de către Procurorul General Eduard Harunjen.

Se desființează deciziile Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 14 septembrie 2011, din 11 octombrie 2012 și din 06 noiembrie 2012 și încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 31 martie 2011,

privind examinarea în ordinea prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală a plângerii avocatului Chicu Oleg în numele lui Sîrbu Vladislav de anulare a ordonanței Prim-adjunct al Procurorului General din 18.02.2011 și a ordonanței de punere sub învinuire a lui Sîrbu Vladislav, emisă la 10.03.2011 de procurorul Procuraturii r-lui Anenii Noi Babilev Valerian.

Se dispune rejudecarea de către judecătorul de instrucție al Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani în ordine de revizuire a plângerii avocatului Chicu Oleg, în numele lui Sîrbu Vladislav, depusă la 12.03.2011 împotriva ordonanței emisă la 18.02.2011 de către Prim-adjunct al Procurorului General Andrei Pântea și a ordonanței emisă la 10.03.2011 de procurorul în Procuratura r-lui Anenii Noi Babilev Valerian de punere sub învinuire a lui Sîrbu Vladislav.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 20 decembrie 2018.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Victor Boico

Nadejda Toma

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac